

Průvodka

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0802
Název projektu	Zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo a název šablony klíčové aktivity	III/2 – Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Příjemce podpory	Gymnázium, Jevíčko, A. K. Vitáka 452

Název DUMu	Soukromé právo – právo pracovní
Název dokumentu	VY_32_INOVACE_10_12
Pořadí DUMu v sadě	12
Vedoucí skupiny/sady	Mgr. Jan Hrazdira
Datum vytvoření	11. 02. 2013
Jméno autora	Mgr. Jan Hrazdira
E-mail autora	hrazdira@gymjev.cz
Ročník studia	3.
Předmět nebo tematická oblast	Základy společenských věd - Právo
Výstižný popis způsobu využití materiálu ve výuce	Prezentováno na interaktivní tabuli s využitím psaného textu a doplňkových obrázků, které přiblíží problematiku v tematické oblasti Občan a právo. Inovace: materiál lze využít i v rámci mezipředmětových vztahů (cizí jazyky – tvorba životopisu v CJ); materiál využívá ICT technologií (interaktivní tabule) a mediální techniky – dataprojektoru.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

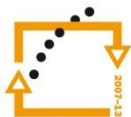
INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

reg. č.: **CZ.1.07/1.5.00/34.0802**

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Soukromé právo

- Soukromé právo je založeno na rovnosti a nezávislosti subjektů občanské společnosti, které vstupují do vzájemných vztahů. Tyto právní vztahy vznikají na základě svobodné vůle projevené prostřednictvím smlouvy.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Soukromé právo

- Občanské právo
- Rodinné právo
- Pracovní právo

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Pracovní právo

- Pracovní právo zahrnuje souhrn norem upravujících pracovní vztahy a vztahy s výkonem práce související.
- Hlavními prameny pracovního práva jsou:
 - Zákoník práce
 - Zákon o zaměstnanosti
 - Zákon o kolektivním vyjednávání
 - Listina základních práv a svobod

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Právo na zaměstnání

- Každý občan ČR má právo na práci.
- Toto právo realizuje buď samostatným podnikáním nebo vstupem do pracovního poměru či jiného pracovně právního vztahu (např. služebního poměru).
- Právo na zaměstnání je realizováno především na úřadech práce.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

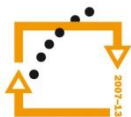
Právo na zaměstnání

Právo na zaměstnání obsahuje:

- právo na zprostředkování pracovního poměru,
- právo na rekvalifikaci,
- právo na podporu v nezaměstnanosti a při rekvalifikaci (toto právo vzniká osobám, které odpracovaly v součtu alespoň 12 kalendářních měsíců).

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Úřad práce

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

ŠJů, licence Creative Commons, BY-SA,

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:D%C4%9B%C4%8D%C3%ADn,_Anensk%C3%A1_4._%C3%BA%C5%99ad_pr%C3%A1ce.jpg, licence CC (cit. 2013-02-11)

Účastníci pracovně právních vztahů

- Zaměstnavatelé – právnické i fyzické osoby
- Zaměstnanci – pouze fyzické osoby starší 15 let

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Pracovní poměr

- Pracovní poměr je nejvýznamnějším druhem pracovně právních vztahů.
- Je uzavřen na základě písemné pracovní smlouvy mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem.
- Pracovní poměr vzniká dnem nástupu do práce.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Náležitosti pracovní smlouvy

- údaje o zaměstnanci a zaměstnavateli,
- den nástupu do práce,
- druh práce,
- místo výkonu práce,
- délka pracovního poměru (doba určitá/neurčitá),
- pracovní doba,
- zkušební lhůta (je-li sjednána).

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Náležitosti pracovní smlouvy

Pracovní smlouva může dále obsahovat:

- údaje o mzdě,
- podmínky zvyšování zaměstnancovy kvalifikace,
- údaje o zaměstnaneckých benefitech,
- údaje o rozvržení pracovní doby.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

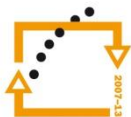
INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Změny pracovního poměru

- Změny v pracovní smlouvě se mohou uskutečnit pouze se souhlasem účastníků smlouvy.
- Existují však i důvody, kdy zaměstnavatel musí nebo může jednostranně převést zaměstnance na jinou práci.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Zaměstnavatel musí převést zaměstnance na jinou práci, jestliže:

- koná těhotná žena nebo matka dítěte takovou práci, která dle lékařského posudku ohrožuje její těhotenství nebo mateřství,
- je to nutné v zájmu ochrany zdraví jiných osob,
- to vyžaduje výkon pravomocného rozhodnutí soudu.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Zaměstnavatel může převést zaměstnance na jinou práci, jestliže:

- bylo proti zaměstnanci zahájeno trestní řízení pro podezření ze spáchání úmyslné trestné činnosti při plnění pracovních úkolů,
- zaměstnanec dočasně ztratil předpoklady pro výkon sjednané práce,
- je to potřeba k odvrácení mimořádné události nebo k zmírnění jejích bezprostředních následků.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Zrušení pracovního poměru

- Právním úkonem:
 - dohodou o rozvázání pracovního poměru,
 - výpovědí,
 - okamžitým zrušením,
 - zrušením ve zkušební době.
- Událostí
 - uplynutím dohodnuté doby,
 - úmrtím zaměstnance.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Dohoda o rozvázání pracovního poměru

- Uzavírá se písemně.
- Na žádost zaměstnance musí obsahovat důvody.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Výpověď

- Musí být v písemné formě doručena druhému účastníku pracovní smlouvy.
- Pracovní poměr končí uplynutím výpovědní lhůty, která začíná prvním dnem následujícího měsíce po doručení výpovědi a trvá minimálně dva měsíce.
- Zaměstnanec může dát výpověď z jakéhokoli důvodu nebo bez udání důvodu.
- Zaměstnavatel musí výpověď vždy zdůvodnit.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Okamžité zrušení pracovního poměru ze strany zaměstnavatele

- V případě odsouzení zaměstnance za úmyslný trestný čin s trestem odnětí svobody nejméně jeden rok nepodmíněně nebo půl roku nepodmíněně v případě trestného činu spáchaného při plnění pracovních úkolů.
- Za zvlášť hrubé porušení pracovní povinnosti.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Okamžité zrušení pracovního poměru ze strany zaměstnance

- jestliže mu zaměstnavatel nevyplatil mzdu nebo náhradu mzdy ve lhůtě 15 dnů po její splatnosti,
- jestliže ho zaměstnavatel nepřevedl na jinou práci na základě lékařského posudku ve lhůtě 15 dnů od předložení tohoto posudku.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

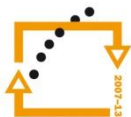
INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Jiné druhy pracovně právních vztahů

- *Dohoda o provedení práce* (nesmí přesáhnout 300 odpracovaných hodin ročně) – je vhodná pro krátkodobé a nepravidelné pracovní úkoly.
- *Dohoda o pracovní činnosti* (nesmí v průměru přesáhnout 20 hodin týdně) – je možné ji vykonávat i dlouhodobě, a kterýkoli z účastníků ji může vypovědět s 15 denní výpovědní lhůtou.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Pracovní povinnosti zaměstnanců

- Řádně a svědomitě pracovat.
- Plně využívat pracovní dobu.
- Dodržovat předpisy vztahující se k vykonávané práci a bezpečnosti práce.
- Řádně hospodařit se svěřeným majetkem.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Povinnosti zaměstnavatele

- Přidělovat práci v souladu se smlouvou.
- Za řádně odvedenou práci platit mzdu ve sjednaném termínu.
- Zajistit nezbytné pracovní pomůcky a nástroje – vytvářet podmínky pro plnění práce.
- Zajistit proškolení zaměstnanců v oblasti bezpečnosti práce a dodržování bezpečnosti práce kontrolovat.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Bezpečnost práce v praxi

Zaměstnanec, který správně používá ochranné pomůcky.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Dovolená na zotavenou

- Dovolenu čerpá zaměstnanec, který odpracoval alespoň 60 dnů v roce.
- Za část roku obdrží zaměstnanec poměrnou část dovolené.
- Základní délka dovolené jsou 4 týdny.
- Dobu čerpání dovolené určuje zaměstnavatel.
- Během dovolené se pobírá průměrná mzda.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Odměňování za práci

- Odměně za práci se všeobecně říká mzda (u zaměstnanců rozpočtových a příspěvkových organizací a orgánů státu se mzdy nazývají platy).
- Mzda se skládá:
 - ze základní (tarifní) složky,
 - složky nadtarifní (nenárokové) – např. osobní příplatek, mimořádné odměny atd.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Typy mezd

- Časová
- Úkolová
- Podílová
- Smíšená

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

**OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost**

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Zvláštní pracovní podmínky žen

- Ženy nesmějí pracovat v těžkých provozech (např. dolech).
- Ženám pečujícím o dítě nelze nařídít práci přes čas.
- V souvislosti s těhotenstvím a porodem mají ženy nárok na mateřskou dovolenou v délce 28 týdnů (6 týdnů může žena čerpat před porodem, 22 týdnů po porodu).

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Pracovní podmínky mladistvých

- Mladší 16 let mohou pracovat jen 30 hodin týdně.
- Mladistvým mezi 15. a 18. rokem života jsou zakázány:
 - práce přesčas a v noci,
 - práce nepřiměřené, nebezpečné a zdraví škodlivé,
 - práce v těžkých podmínkách.
- Mladiství nesmějí mít hmotnou odpovědnost.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Odpovědnost zaměstnance za škodu

- Zaměstnanec má obecnou odpovědnost za škodu, způsobenou zaviněným (úmyslným nebo nedbalostním) jednáním.
- V případě škody plynoucí z úmyslného jednání zaměstnance nebo způsobená pod vlivem alkoholu, musí zaměstnanec nahradit způsobenou škodu v plném rozsahu.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Odpovědnost zaměstnance za škodu

- V případě nedbalostního jednání vedoucího ke škodě na majetku zaměstnavatele, nahradí zaměstnanec způsobenou škodu ve výši maximálně čtyř a půl násobku svého průměrného měsíčního výdělku.
- V případě, že zaměstnanec má tzv. hmotnou odpovědnost (např. za tržbu v obchodě), musí případnou škodu nahradit v plné výši.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Odpovědnost zaměstnavatele za škodu

- Obecnou odpovědnost za škodu způsobenou zaměstnanci má zaměstnavatel tehdy, jestliže porušil platné právní předpisy nebo úmyslně jednal proti pravidlům občanského soužití (např. dal zaměstnanci neoprávněnou výpověď).

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Odpovědnost zaměstnavatele za škodu

- Zvláštní odpovědnost má zaměstnavatel v případě pracovního úrazu nebo nemoci z povolání na straně zaměstnance.
- Za pracovní úraz nebo nemoc z povolání se zaměstnanci poskytuje náhrada zahrnující tyto čtyři složky:
 - náhrada za ztrátu výdělku,
 - bolestné/náhrada za ztížené společenské uplatnění,
 - náhrada nákladů léčení,
 - náhrada za věcné škody.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

[תימנא \(Ofrahod\)](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Timna_miner.jpg), licence Creative Commons, BY-SA, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Timna_miner.jpg,
licence CC, (cit. 2013-02-11)

Horník, riziková profese

Horníci velmi často trpí různými závažnými nemocemi z povolání (např. zaprášení plic), a proto mají nárok na odškodnění ze strany zaměstnavatele.

Zdroje

- Kolektiv autorů. *Odmaturuj ze společenských věd*. Brno: Didaktis, 2004. ISBN 80-86285-68-5
- Ryska, R., Puškinová, M. *Právo pro střední školy*. Praha: Eduko, 2012. ISBN 978-80-8720-457-3
- ŠJů, licence Creative Commons, BY-SA,
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:D%C4%9B%C4%8D%C3%ADn,_Anensk%C3%A1_4,_%C3%BA%C5%99ad_pr%C3%A1ce.jpg, licence CC (cit. 2013-02-11)
- Cmee2, licence Creative Commons, BY-SA,
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Safety_and_work.jpg?uselang=cs, licence CC, (cit. 2013-02-11)
- [תיימ רבי](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Timna_miner.jpg) (Ofrahod), licence Creative Commons, BY-SA,
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Timna_miner.jpg, licence CC, (cit. 2013-02-11)

Materiál je určen pro bezplatné užívání pro potřebu výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízení. Jakékoliv další využití podléhá autorskému zákonu. Dílo smí být dále šířeno pod licencí CC BY-SA.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ